

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย

FACTORS AFFECTING THE VALUE OF RICE EXPORTS
IN THE INDONESIA MARKET

ชนรดี เดชคุ้ม¹ และ พฤทธิพงษ์ อภิวิฒนกุล²

Chonradee Dechkoom¹ and Pruttipong Apivatanagul²

¹นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต
²อาจารย์นิสิตหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต

¹MSC Student, Master of Science in Management of Logistics Graduate School, Rangsit University

²MSC Lecturer, Master of Science in Management of Logistics Graduate School, Rangsit University

E-mail : chonradee.d66@rsu.ac.th¹, pruttipong.ap@rsu.ac.th²

Received: March. 5,2025; Revised: May. 5,2025; Accepted: May. 14,2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย และ 2) เพื่อประเมินขนาดและทิศทางของผลกระทบกับมูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปประเทศอินโดนีเซีย งานวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาสในช่วงปี พ.ศ. 2552-2566 รวมระยะเวลา 15 ปี และวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย ได้แก่ ปริมาณการ ส่งออกข้าวขาว 5-10% และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งปัจจัยทั้งสองปัจจัยมีผลกระทบต่อมูลค่าการ ส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียในทิศทางเดียวกัน โดยปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (ตัน) ส่งผลกระทบมากที่สุด มีค่า Beta สูงเป็นอันดับ 1 คือ 0.922 และมีค่า B คือ 0.019 และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/ รูเปียห์) ส่งผลกระทบรองลงมา มีค่า Beta สูงเป็นอันดับ 2 คือ 0.146 และมีค่า B คือ 703.686 ข้อเสนอของงานวิจัยนี้ เสนอแนะให้ผู้ประกอบการข้าวไทยให้ความสำคัญกับปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตรา ต่างประเทศด้วยการปรับปรุงกลยุทธ์ทางธุรกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของตลาดข้าวในประเทศอินโดนีเซียโดยใช้ ประโยชน์จากผลการศึกษาในครั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันของข้าวไทยในตลาดข้าวอินโดนีเซีย

คำสำคัญ: การส่งออกข้าว ตลาดข้าวอินโดนีเซีย อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

Abstract

This research aims to 1) Analyze the factors influencing the value of Thai rice exports to Indonesia, and 2) Assess the size and direction of the impact on the value of Thai rice exports to Indonesia. This study is quantitative research using quarterly secondary data from 2009 to 2023, covering a period of 15 years. The data was analyzed using multiple linear regression.

The findings indicate that the factors affecting the value of Thai rice exports to Indonesia include the volume of white rice exports 5-10% broken and the exchange rate of foreign currencies. Both of these factors have a positive impact on the value of Thai rice exports to Indonesia. The factor of white rice export volume has the greatest impact, with the highest Beta value of 0.922 and a B value of 0.019. The factor of the exchange rate (Baht/Rupiah) has the second greatest impact, with a Beta value of 0.146 and a B value of 703.686. The conclusion of this research recommends that Thai rice exporters focus on the volume of white rice exports 5-10% broken and foreign exchange rates by adjusting business

.....
strategies in alignment with the rice market conditions in Indonesia. This study's findings can be utilized to enhance the competitiveness of Thai rice in the Indonesian rice market.

Keywords: Rice Export, Indonesian Rice Market, Exchange Rate

บทนำ

ภูมิภาคอาเซียนเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการผลิตและการบริโภคข้าวที่สำคัญของโลก เนื่องจากประชากรในอาเซียนรับประทานข้าวเป็นอาหารหลัก ทำให้ข้าวกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญและมีการเพาะปลูกมากที่สุดในภูมิภาค ภูมิภาคอาเซียนมีผลข้าวผลิตรวมกว่า 120 ล้านตันต่อปี และประเทศในอาเซียนสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลัก โดยแบ่งตามศักยภาพในการผลิตข้าวเพื่อบริโภคภายในประเทศ คือ กลุ่มประเทศผู้ผลิตและส่งออกข้าวหลัก ได้แก่ ประเทศไทย เวียดนาม เมียนมา กัมพูชา และสปป.ลาว ซึ่งเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและส่งออกข้าวในปริมาณมาก กลุ่มประเทศผู้นำเข้าข้าวหลัก ประกอบไปด้วย สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งมีความต้องการนำเข้าข้าวอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการผลิตในประเทศไม่เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศ (สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงสิงคโปร์ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงมะนิลา, 2564)

มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดดเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียในอดีต มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2565 ด้วยมูลค่า 1,511.55 ล้านบาทเป็น มูลค่า 25,480.28 ล้านบาท ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2566 (ม.ค.-ต.ค.) คิดเป็นการเพิ่มขึ้นถึง 16.8 เท่า และคิดเป็น มูลค่าการส่งออกคิดเป็นสัดส่วน 14.30% ของมูลค่าการส่งออกข้าวไทยช่วง 10 เดือนแรกของปี 2566 ทำให้ปัจจุบันอินโดนีเซียกลายเป็นตลาดส่งออกข้าวอันดับ 1 ของไทย (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2567) แม้ว่าประเทศไทยมีตลาดส่งออกข้าวที่แข็งแกร่งเป็นทุนเดิมแต่การมองหาโอกาสใหม่ในตลาดต่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญเพื่อขยายฐานลูกค้าและลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาทลาดใดตลาดหนึ่งมากเกินไป ซึ่งในตลาดอาเซียน ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศคู่ค้าที่มีความน่าสนใจในการศึกษาตลาดด้วยจำนวนประชากรและวัฒนธรรมการบริโภคข้าวที่คล้ายคลึงกับประเทศไทยและประเทศไทยสามารถขยายการส่งออกข้าวได้แม้ว่าจะมีคู่แข่งในตลาดเดียวกันเนื่องจากประเทศไทยมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในหลายด้าน เช่น คุณภาพของข้าวที่มีความหลากหลายและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตที่ทันสมัย และการจัดการซัพพลายเชนที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเศรษฐกิจการค้าเกษตร, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (David Ricardo, 1817, อ้างถึงใน สุปราณี นาคแก้ว, 2550)

แม้ว่าจะมีการวิจัยด้านการส่งออกข้าวไทยจำนวนมาก แต่ยังไม่มีการวิเคราะห์เชิงปริมาณที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับตลาดอินโดนีเซีย ซึ่งกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว และปัจจุบันสถานการณ์ตลาดข้าวในอาเซียนจะมีการแข่งขันที่รุนแรง ทำให้ข้าวไทยมีความเสี่ยงที่จะสูญเสียส่วนแบ่งตลาดให้กับประเทศคู่แข่งในอนาคต โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น เวียดนาม เมียนมา และกัมพูชา ซึ่งเป็นทั้งคู่แข่งและคู่ค้าของประเทศไทย การที่มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังอินโดนีเซียมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า และกลายเป็นหนึ่งในตลาดส่งออกข้าวที่สำคัญของประเทศไทย ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับกลยุทธ์และใช้ต่อยอดในการพัฒนาประสิทธิภาพในการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย
2. เพื่อประเมินทิศทางของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับมูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปประเทศอินโดนีเซีย

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Theory)

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศจะช่วยอธิบายถึงการที่ไทยสามารถส่งออกข้าวไปประเทศอินโดนีเซีย ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศที่มีความสำคัญมีอยู่หลายทฤษฎีได้แก่ 1) ลัทธิพาณิชย์นิยม 2) ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ และ 3) ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ

ลัทธิพาณิชย์นิยม โดย (David N. Balaam and Michael, 2008, อ้างถึงใน สุปราณี นาคแก้ว, 2550) อธิบายว่า ลัทธิพาณิชย์นิยมเป็นทฤษฎีเศรษฐกิจเน้นการสะสมทองคำและเงินตราจากการมีดุลการค้าบวก (การส่งออกมากกว่าการนำเข้า) ซึ่งเชื่อว่าเศรษฐกิจของประเทศจะมั่นคงและเติบโตจากการสะสมทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง สำหรับประเทศไทยการส่งออกข้าวถือเป็นแหล่งรายได้สำคัญที่สามารถช่วยสร้างดุลการค้าบวกได้ การขยายการส่งออกข้าวไปยังประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นตลาดสำคัญในอาเซียน ถือเป็นกลยุทธ์ในการเพิ่มรายได้จากการส่งออกและส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ขณะเดียวกันก็เป็นการสะสมทรัพย์สินของประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ลัทธิพาณิชย์นิยมที่มุ่งเน้นการเพิ่มรายได้จากการส่งออกสินค้าเพื่อเสริมความมั่งคั่งของชาติ โดยมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียเป็นตัวแปรที่สะท้อนถึงความสำเร็จในการใช้แนวทางพาณิชย์นิยมในการเพิ่มปริมาณการส่งออกสินค้าซึ่งเป็นการสร้างรายได้และสะสมทรัพย์สินของประเทศ

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Adam Smith, 1776, อ้างถึงใน สุปราณี นาคแก้ว, 2550) อธิบายว่า ประเทศใดที่สามารถผลิตสินค้าได้ในปริมาณมากขึ้นด้วยต้นทุนที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับประเทศอื่น จะมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ ในการผลิตสินค้านั้น ๆ และควรจะส่งออกสินค้าดังกล่าวไปยังประเทศที่ไม่สามารถผลิตได้ในราคาต่ำหรือปริมาณที่เท่ากัน โดยประเทศไทยมีความได้เปรียบในการผลิตข้าวเนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมและเทคโนโลยีการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถผลิตข้าวในปริมาณมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียน เช่น อินโดนีเซีย ซึ่งอาจต้องนำเข้าข้าวจากไทยเพราะไม่สามารถผลิตในปริมาณที่เพียงพอต่อการบริโภคเช่นเดียวกับไทย ทฤษฎีนี้บ่งชี้ว่าประเทศไทยสามารถใช้ความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ ในการผลิตข้าวเพื่อขยายการส่งออกไปยังตลาดประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มมูลค่าการส่งออกข้าวไทย

ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (David Ricardo, 1817, อ้างถึงใน สุปราณี นาคแก้ว, 2550) ระบุว่า แม้ว่าประเทศหนึ่งจะไม่มีมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าใดสินค้าหนึ่ง แต่ประเทศนั้นก็ยังสามารถมี ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ในการผลิตสินค้าที่มีต้นทุนโอกาสต่ำที่สุด ซึ่งประเทศจะได้รับประโยชน์จากการเชี่ยวชาญในผลิตภัณฑ์ที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ และทำการค้ากับประเทศที่มีความได้เปรียบในสินค้าชนิดอื่น แม้ว่าประเทศไทยอาจจะไม่ใช่ประเทศที่มีความได้เปรียบที่สุดในการผลิตข้าวเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ เช่น ประเทศอินโดนีเซียที่อาจมีพื้นที่การเกษตรที่เหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว แต่ประเทศไทยยังคงสามารถผลิตข้าวในปริมาณที่สูงและมีต้นทุนโอกาสที่ต่ำกว่าหากเทียบกับสินค้าอื่น ๆ ที่สามารถผลิตได้ การใช้ ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ในการส่งออกข้าวจากไทยไปยังอินโดนีเซีย จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถขยายการส่งออกข้าวได้แม้ว่าจะมีคู่แข่งในตลาดเดียวกัน เพราะไทยสามารถผลิตข้าวได้ในต้นทุนโอกาสต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกสินค้าเกษตรของไทยไปต่างประเทศ ได้แก่ ญรัฐชดา เดชพวงและกนกพร ชัยประสิทธิ์ (2561) ซึ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายใน ราคาส่งออกทุเรียนไทย, ผลผลิตทุเรียนไทย, อัตราแลกเปลี่ยน และปัจจัยภายนอกประเทศ ผลผลิตทั้งหมดรวมในประเทศจีนและมูลค่าการนำเข้าทุเรียนของจีน ที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยอาศัยแบบจำลองการถดถอยพหุเชิงซ้อนและพบว่าปัจจัยทั้งหมดที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกทุเรียนไปยังตลาดดังกล่าว โดยผลิตทั้งหมดรวมในประเทศจีนส่งผลต่อการส่งออกทุเรียนไปสาธารณรัฐประชาชนจีนในเชิงลบและอัตราแลกเปลี่ยนส่งผลต่อการส่งออกทุเรียนไป

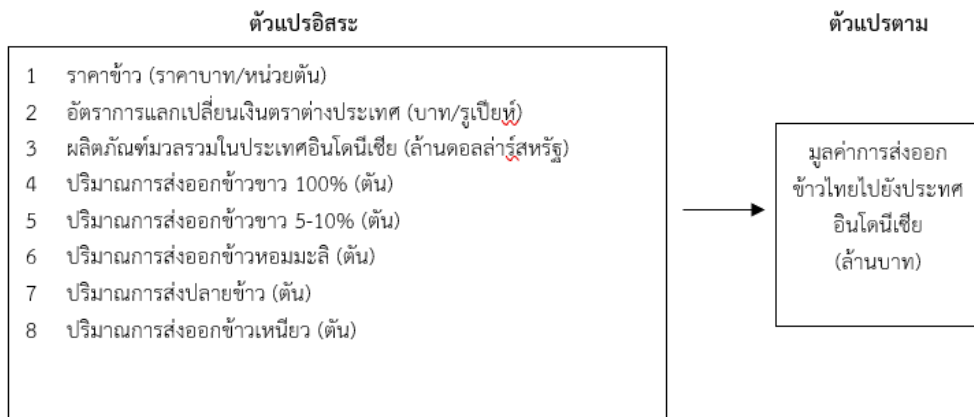
.....
สาธารณรัฐประชาชนจีนในเชิงลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิสิทธิ์ หะยี่อุมาและธนวิทย์ บุญสิทธิ์ (2563) ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อมูลค่าและปริมาณการส่งออกยางพาราของไทยในประเทศสิงคโปร์ โดยใช้วิธีถดถอยเชิงซ้อน พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค เช่น รายได้ประชาชาติและอัตราแลกเปลี่ยน มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกยางพารา โดยอัตราการแลกเปลี่ยนมีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกยางพาราเชิงลบ โดยผลการศึกษางานวิจัยข้างต้นมีความขัดแย้งกับงานวิจัยของ ทัดพงศ์ อวิโรธนานนท์, สัตยา ตันจันทรพงศ์และณัฐวรรษ จำลองราษฎร์ (2563) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวในตลาดประเทศจีน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ ซึ่งพบว่าดัชนีผู้บริโภคและมูลค่าการส่งออกยางพาราในตลาดจีนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อมูลค่าการส่งออกข้าวเท่านั้น เช่นเดียวกับงานวิจัยของ กัญญา อรรถกุล, ธัญญา สุพรประดิษฐ์ชัยและสิทธิกรณ คำรอด (2567) ศึกษาการประมาณมูลค่าการส่งออกเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำจากไหมของไทยไปยังสหรัฐอเมริกา โดยใช้แบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ และพบว่าอัตราการแลกเปลี่ยนไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการพยากรณ์มูลค่าการส่งออกในบริบทดังกล่าว

การทบทวนวรรณกรรมบ่งชี้ถึง 1) การขาดแคลนงานวิจัยที่มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกข้าวไทยไปยังสาธารณรัฐอินโดนีเซียโดยเฉพาะ และ 2) ความจำเป็นในการศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าว ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศของอินโดนีเซีย ปริมาณการส่งออก และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ในบริบทของการกำหนดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าข้าวไทยในตลาดอาเซียน โดยอาศัยระเบียบวิธีวิเคราะห์ทางสถิติที่ได้รับการยอมรับ คือ แบบจำลองการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ทั้งนี้ ผลการศึกษาในบริบทอื่นแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวมีความแตกต่างกันในแต่ละตลาดและสินค้า ซึ่งเน้นย้ำถึงความสำคัญของการวิเคราะห์ในบริบทของตลาดเฉพาะเพื่อให้ได้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งและแม่นยำยิ่งขึ้นเกี่ยวกับปัจจัยขับเคลื่อนการส่งออกข้าวไปยังตลาดดังกล่าว

สมมติฐานงานวิจัย

1. มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาข้าว
2. มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ
3. มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับผลผลิตทั้งหมดรวมของประเทศอินโดนีเซีย
4. มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกข้าวขาว 100%
5. มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10%
6. มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิ
7. มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณการส่งออกปลายข้าว
8. มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณการส่งออกข้าวเหนียว

กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ราคาส่งออกอาจมีผลกระทบต่อเชิงลบในขณะที่ผลิตภัณ์มวลรวมของประเทศคู่ค้ามักมีผลกระทบต่อเชิงบวกกับมูลค่าการส่งออกและผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนมีความไม่แน่นอนและอาจแตกต่างกันไปในแต่ละสินค้าและตลาด นอกจากนี้การใช้ปริมาณการส่งออกข้าวแต่ละชนิดจากประเทศไทยไปประเทศอินโดนีเซียเป็นตัวแปรในการวิเคราะห์จะช่วยให้การศึกษาครั้งนี้สามารถเจาะจงและระบุผลกระทบที่แท้จริงของปริมาณการส่งออกข้าวแต่ละชนิดต่อมูลค่าการส่งออกได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลทุติยภูมิ รวมทั้งสิ้น 15 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2566 เก็บข้อมูลรายไตรมาส โดยใช้ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและที่มาของข้อมูล

ตัวแปร	ความหมายของข้อมูล	แหล่งที่มาของข้อมูล
PT	ราคาข้าว (บาท/ตัน)	
KK100	ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 100% (ตัน)	ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร
KJ5	ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (ตัน)	
KM	ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิ (ตัน)	
PK	ปริมาณการส่งปลายข้าว (ตัน)	
KN	ปริมาณการส่งออกข้าวเหนียว (ตัน)	
XTH	มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย (ล้านบาท)	
GDPI	ผลิตภัณ์มวลรวมในประเทศอินโดนีเซีย (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	กรมศุลกากร
EX	อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์)	Fred Economic Data

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ราคาข้าว (บาท/ตัน), ปริมาณการส่งออกข้าวแต่ละชนิด (ตัน) ดังนี้ ข้าวขาว 100% ข้าวขาว 5-10% ข้าวหอมมะลิ ปลายข้าว และ ข้าวเหนียว ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอินโดนีเซีย (GDP) อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) และมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2566 จาก ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร พ.ศ. 2552-2566 กรมศุลกากร พ.ศ. 2567 และ Fred Economic Data พ.ศ. 2567 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา เป็นการวิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของตัวแปรแต่ละตัวแปร โดยนำเสนอในรูปแบบ จำนวนตัวแปร ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ยของข้อมูล

2. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson เป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้เพื่อวัดความแข็งแกร่งและทิศทางของความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรสองตัวที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ใช้ประโยชน์จากแนวคิดของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันในการคัดเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการซึ่งตัวแปรอิสระบางตัวที่เข้าไปในสมการแล้วก็สามารถถูกขจัดออกจากสมการได้หากพบว่าตัวแปรอิสระตัวนั้นไม่ได้ส่งผลให้ค่า r square เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (รัฐพงศ์ ชัยเอิกและปริม ชูคาร, 2554)

3. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน โดยวิธี Stepwise วิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียรวมถึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด โดยเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หากค่า p-value ที่ได้จากการวิเคราะห์มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.05 แสดงว่าผลการวิเคราะห์มีนัยสำคัญทางสถิติ และหากค่า p-value ที่ได้จากการวิเคราะห์มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าผลการวิเคราะห์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีการตรวจสอบ multicollinearity ของตัวแปร ซึ่งตัวแปรตัวแปรอิสระที่ใช้ทดสอบในสมการต้องไม่มีความสัมพันธ์ในตัวเองที่สูงเกินไป โดยค่า VIF ต้องมีค่าไม่เกิน 10

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

จากตารางที่ 2 Descriptive Statistics แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยมีจำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 60 หน่วยสังเกต (N=60) สำหรับทุกตัวแปร ผลการวิเคราะห์บ่งชี้ลักษณะการกระจายและค่าสถิติพื้นฐานของแต่ละตัวแปร พบว่า KJ5 (ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10%) มีค่า Std. Deviation คือ 100040.93363 เป็นตัวแปรที่มีความผันผวนและค่าเฉลี่ยมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่น ในทางกลับกันตัวแปร EX (อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์)) มีค่า Std. Deviation คือ 0.42981 เป็นตัวแปรที่มีความผันผวนและค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับตัวแปรอื่น

ตารางที่ 2 Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
XTH	60	47.13	10495.69	1489.9448	2075.08292
PT	60	11071.45	28406.38	16652.3527	3521.95660
EX	60	1.95	3.28	2.5065	0.42981
GDP	60	1548.19	4940.55	2373.5693	552.42778
KK100	60	0.00	213.49	7.9415	31.71401
KJ5	60	0.00	452732.90	42632.5757	100040.93363
KM	60	0.00	2120.00	175.9413	330.20541

PK	60	2900.00	85245.00	28524.7275	17253.05987
KN	60	0.00	27083.02	3160.1185	6285.88635
Valid N (listwise)	60				

ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

จากตารางที่ 3 Model Summary พบว่า Model 2 มีค่า R Square คือ 0.827 หรือ 82.7 % ซึ่งสูงกว่า Model 1 ที่มีค่า R Square เท่ากับ 0.807 หรือ 80.7% จึงสรุปได้ว่าการใช้ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (KJ5) และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX) เป็นตัวทำนายในแบบจำลองช่วยให้สามารถอธิบายความแปรปรวนของมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย (XTH) ได้ดียิ่งขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 3 Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.898 ^a	.807	.803	919.94720	.807	242.191	1	58	.000
2	.910 ^b	.827	.821	876.89856	.021	6.834	1	57	.011

a. Predictors: (Constant), KJ5

b. Predictors: (Constant), KJ5, EX

c. Dependent Variable: XTH

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย พบว่าค่า VIF มีค่า 1.027 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เพราะตัวแปรอิสระที่ใช้ทดสอบในสมการไม่มีความสัมพันธ์ในตัวเองที่สูงเกินไป และพบว่าปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (KJ5) มีค่า Beta สูงเป็นอันดับ 1 คือ 0.922 และมีค่า B คือ 0.019 และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX) มีค่า Beta สูงเป็นอันดับ 2 คือ 0.146 และมีค่า B คือ 703.686 ดังนั้น แสดงว่าปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (KJ5) และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX) มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Collinearity Statistics	
		B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
		1	(Constant)	695.654			129.267	
	KJ5	.019	.001	.898	15.562	.000	1.000	1.000
2	(Constant)	-1089.029	693.699		-1.570	.122		
	KJ5	.019	.001	.922	16.534	.000	.974	1.027
	EX	703.686	269.170	.146	2.614	.011	.974	1.027

a. Dependent Variable: XTH

จากตารางที่ 5 Excluded Variables พบว่าเฉพาะปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (KJ5) และ อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX) เท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และถูกเก็บไว้ในโมเดล ซึ่งราคา

ข้าว (PT), ผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศอินโดนีเซีย (GDPI), ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 100% (KK100), ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิ (KM), ปริมาณการส่งออกปลายข้าว (PK) และปริมาณการส่งออกข้าวเหนียว (KN) มีค่า Significant เท่ากับ 0.799, 0.350, 0.832, 0.937, 0.144 และ 0.213 ตามลำดับ ซึ่งไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ ถูกดึงออกจากสมการในการวิเคราะห์

ตารางที่ 5 Excluded Variables

Model	Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
					Tolerance	VIF	
1	PT	-.027 ^b	-.468	.641	-.062	1.000	1.000
	EX	.146 ^b	2.614	.011	.327	.974	1.027
	GDPI	-.098 ^b	-1.516	.135	-.197	.773	1.294
	KK100	.012 ^b	.204	.839	.027	.991	1.009
	KM	.043 ^b	.740	.462	.098	.999	1.001
	PK	.141 ^b	2.453	.017	.309	.925	1.081
	KN	.014 ^b	.245	.807	.032	.993	1.007
2	PT	.015 ^c	.255	.799	.034	.920	1.088
	GDPI	.101 ^c	.942	.350	.125	.263	3.802
	KK100	.012 ^c	.213	.832	.028	.991	1.009
	KM	-.005 ^c	-.079	.937	-.011	.892	1.121
	PK	.093 ^c	1.482	.144	.194	.745	1.341
	KN	-.081 ^c	-1.261	.213	-.166	.733	1.364

ผลสรุปสมการที่ประหยัดที่สุดด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นเชิงพหุคูณ โดยวิธี Stepwise พบว่าปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (KJ5) และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX) มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย (XTH) ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือเมื่อปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (KJ5) เพิ่มขึ้นหรือปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% จากประเทศไทยไปประเทศอินโดนีเซียมากขึ้น จะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซียเพิ่มมากขึ้น และเมื่ออัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (EX) เพิ่มขึ้นหรือค่าเงินบาทแข็งตัวขึ้นจะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยได้สมการที่มีสัมประสิทธิ์การถดถอย (coefficients) ดังนี้

$$XTH = -1089.029 + 0.019KJ5 + 703.686EX$$

หมายเหตุ

XTH = มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย (ล้านบาท)

EX = อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์)

KJ5 = ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (ตัน)

จากสมการพบว่าเมื่ออัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นหรือค่าเงินบาทแข็งค่า 1 บาท/รูเปียห์ โดยที่ปริมาณการส่งออกข้าวขาวคงที่ มูลค่าการส่งออกข้าวไทยจะเพิ่มขึ้นประมาณ 703,686,000 บาท และเมื่อปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% เพิ่มขึ้น 1 ตันโดยที่อัตราแลกเปลี่ยนคงที่ มูลค่าการส่งออกข้าวไทยจะเพิ่มขึ้นประมาณ 19,000 บาท

สรุปและอภิปรายผล

โดยอ้างอิงวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คือ ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (ตัน) ซึ่งมีค่า Significant คือ 0.000 และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) ซึ่งมีค่า Significant คือ 0.011 และปัจจัยที่ไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คือ ราคาข้าว มีค่า Significant คือ 0.799, ผลัดกันที่มวลรวมของประเทศอินโดนีเซีย มีค่า Significant คือ 0.350 และปริมาณการส่งออกข้าว 4 ชนิด คือ ข้าวขาว 100% มีค่า Significant คือ 0.832 ข้าวหอมมะลิมีค่า Significant คือ 0.937 ปลายข้าวมีค่า Significant คือ 0.144 และข้าวเหนียวมีค่า Significant คือ 0.213 ซึ่งมีค่ามากกว่าระดับนัยสำคัญที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

โดยอ้างอิงวัตถุประสงค์ที่ 2 ประเมินขนาดและทิศทางของผลกระทบที่เกิดขึ้นกับมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียจากปัจจัยแต่ละปัจจัย จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยด้านปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (ตัน) ส่งผลกระทบมากที่สุด มีค่า Beta สูงเป็นอันดับ 1 คือ 0.922 และมีค่า B คือ 0.019 และปัจจัยด้านอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) ส่งผลกระทบรองลงมา มีค่า Beta สูงเป็นอันดับ 2 คือ 0.146 และมีค่า B คือ 703.686 สามารถสรุปได้ว่าปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (ตัน) และอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปอินโดนีเซียในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เมื่ออัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นหรือค่าเงินบาทแข็งตัวจะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นตามไปด้วยและเมื่อปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซียเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันเมื่ออัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศลดลงหรือค่าเงินบาทอ่อนตัวจะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซียลดลง และเมื่อปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% ลดลงจะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซียลดลงเช่นกัน

สมมติฐานที่ 1 มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาข้าว จากผลการศึกษานี้สามารถสรุปได้ว่า ราคาข้าวไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐานที่ 1 ไม่คล้ายคลึงกับผลการศึกษาในอดีต เนื่องจากตัวแปร ราคาข้าว เป็นตัวแปรที่ไม่คล้ายคลึงกับตัวแปรอิสระภายในอดีตของงานวิจัยในอดีต

สมมติฐานที่ 2 มูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) ขัดแย้งกับงานวิจัยของ กัลยา อรรถกุล, ฉัญญา สุพรประดิษฐ์ชัย, และสิทธิกรม์ คำรอด (2567) ซึ่งผลการวิจัยที่ได้คืออัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออก ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้สรุปได้ว่า อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียและมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ เมื่ออัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) เพิ่มขึ้น จะส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยผลการวิจัยที่ต่างกันนี้อาจเป็นผลมาจากความแตกต่างของประเภทสินค้าที่ส่งออกและช่วงเวลาที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการวิจัยทั้งสองขัดแย้งกันได้

สมมติฐานที่ 2 ขัดแย้งกับงานวิจัยของ ทัดพงศ์ อวีโรธนานนท์, สัตยา ต้นจันทร์พงศ์, และณัฐวรัช จำลองราษฎร์ (2563) ซึ่งผลการวิจัยที่ได้คือ อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทย ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้สรุปได้ว่า อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียและมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดยผลการวิจัยที่ต่างกันนี้อาจเป็นผลมาจากความแตกต่างของประเทศที่ทำการค้า ซึ่งงานวิจัยของ ทัดพงศ์ อวีโรธนานนท์และคณะศึกษามูลค่าการส่งออกข้าวในตลาดประเทศจีน ซึ่งประเทศจีนมีข้อกีดกันทางการค้าบางอย่างของรัฐบาล อีกทั้งยังถูกจำกัดปริมาณการนำเข้าในประเทศจีนในแต่ละปีทำให้ผู้นำเข้าชาวไทยไม่สามารถเปิดตลาดข้าวในจีนได้อย่างเสรี จึงทำให้มูลค่าเงินของประเทศไทยเป็นแบบไหนก็สามารถส่งออกได้ตามโควตาที่ประเทศจีนกำหนดเท่านั้น แต่งานศึกษานี้ศึกษาผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวในตลาดประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งข้อกีดกันทางการค้าอาจมีความแตกต่างกัน จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ชัดแย้งกับงานวิจัยของ อภิสิทธิ์ หะย็อมา และธนวิทย์ บุญสิทธิ์ (2563) ซึ่งผลการวิจัยที่ได้คืออัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกในทิศทางตรงข้าม ซึ่งผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้พบว่า อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (บาท/รูเปียห์) มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียในทิศทางเดียวกันโดยผลการวิจัยที่ขัดแย้งกันอาจเป็นผลมาจากช่วงเวลาในการศึกษาที่แตกต่างกัน, ความแตกต่างของสินค้าที่เลือกใช้ในการศึกษา และประเทศคู่ค้าที่เลือกใช้ในการศึกษามีความแตกต่างกัน จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศอินโดนีเซีย ชัดแย้งกับงานวิจัยของ ณัฐชดา เดชพวง และกนกพร ชัยประสิทธิ์ (2561) ซึ่งผลการวิจัยที่ได้คือ ปัจจัยภายนอกประเทศซึ่งคือผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกในทิศทางตรงข้าม กล่าวคือเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในสาธาณรัฐประชาชนจีนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้มูลค่าการส่งออกทุเรียนสดของประเทศไทยไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้สรุปได้ว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศอินโดนีเซียไม่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย โดยผลการวิจัยที่ต่างกันนี้อาจเป็นผลมาจากความแตกต่างของประเภทสินค้าที่ส่งออกและประเทศที่ใช้เป็นกรณีศึกษาในงานวิจัย

สมมติฐานที่ 4 มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกข้าวขาว 100% (ตัน) ยังไม่พบงานวิจัยที่มีความคล้ายคลึง ซึ่งผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้ สรุปได้ว่า ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 100% (ตัน) ไม่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย

สมมติฐานที่ 5 มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (ตัน) ยังไม่พบงานวิจัยที่มีความคล้ายคลึง ซึ่งผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้ สรุปได้ว่า ปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% (ตัน) ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย

สมมติฐานที่ 6 มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิ (ตัน) ยังไม่พบงานวิจัยที่มีความคล้ายคลึง ซึ่งผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้ สรุปได้ว่า ปริมาณการส่งออกข้าวหอมมะลิ (ตัน) ไม่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย

สมมติฐานที่ 7 มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณการส่งออกปลายข้าว (ตัน) ยังไม่พบงานวิจัยที่มีความคล้ายคลึง ซึ่งผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้ สรุปได้ว่า ปริมาณการส่งออกปลายข้าว (ตัน) ไม่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย

สมมติฐานที่ 8 มูลค่าการส่งออกข้าวของประเทศไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้ามกับปริมาณการส่งออกข้าวเหนียว (ตัน) ยังไม่พบงานวิจัยที่มีความคล้ายคลึง ซึ่งผลการวิเคราะห์ของงานวิจัยฉบับนี้ สรุปได้ว่า ปริมาณการส่งออกข้าวเหนียว (ตัน) ไม่ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย

ผลการศึกษาพบว่าข้าวขาว 5-10% เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียมากที่สุด ถึงแม้ว่าปริมาณการส่งออกข้าวขาว 5-10% ในแต่ละช่วงเวลาจะไม่คงที่และไม่ได้มีการส่งออกทุกปี เช่นเดียวกับปลายข้าว โดยเฉพาะในปีที่มูลค่าการส่งออกข้าวมีความผันผวนสูง คือ ปี 2554, 2561 และ 2566 จะเห็นว่าข้าวขาว 5-10% นั้นมียอดส่งออกสูงสุดในช่วงเวลาดังกล่าว ข้าวขาว 5-10% ตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะของตลาดได้เป็นอย่างดีแม้ในช่วงเวลาที่ตลาดโดยรวมมีความไม่แน่นอนและแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของข้าวขาว 5-10% ในการสร้างความมั่นคงให้กับการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย การที่ข้าวขาว 5-10% มียอดส่งออกสูงในช่วงที่ตลาดโดยรวมผันผวนแสดงให้เห็นว่าข้าวชนิดนี้อาจตอบสนองความต้องการเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) ในประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งอาจเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีความต้องการด้านคุณภาพ ราคา หรือลักษณะเฉพาะของข้าวที่แตกต่างจากข้าวชนิดอื่น การมีตลาดเฉพาะนี้ช่วยลดผลกระทบจากความไม่แน่นอนของตลาดโดยรวมได้ แม้ว่าปัจจุบันข้าวขาว 5-10% จะมีความต้องการสูงในตลาดเฉพาะ แต่ความต้องการนี้อาจเปลี่ยนแปลงไปตามรสนิยมของผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจหรือการเข้ามาของสินค้าทดแทน

อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ(บาท/รูเปียห์) เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย โดยปัจจัยทั้งสองส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซียในทิศทางเดียวกัน ผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการแข็งค่าของเงินบาทกับมูลค่าการส่งออกซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานของทฤษฎี Marshall-Lerner Condition ที่คาดการณ์ว่าการแข็งค่าของเงินสกุลผู้ส่งออกจะนำไปสู่การลดลงของมูลค่าการส่งออก (Alfred Marshall, 1842, อ้างถึงใน อภิญา วนเศรษฐ, 2565) อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์ดังกล่าวอาจอธิบายได้ด้วยลักษณะเฉพาะของสินค้าส่งออกหลักของไทยไปยังตลาดเป้าหมาย เพราะข้าวเป็นสินค้าที่มีความจำเป็นและมีอุปสงค์ที่ไม่ยืดหยุ่นต่อราคา การเปลี่ยนแปลงของราคาอันเนื่องมาจากการแข็งค่าของเงินบาทอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณการซื้อในสัดส่วนที่น้อยกว่าการเปลี่ยนแปลงของราคา ทำให้มูลค่าการส่งออกในสกุลเงินบาทโดยรวมยังคงเพิ่มขึ้นได้ นอกจากนี้ อาจมีปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่ได้ถูกรวมอยู่ในแบบจำลอง แม้ว่าผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการแข็งค่าของเงินบาทกับมูลค่าการส่งออกข้าวไปยังอินโดนีเซีย แต่ก็ยังคงมีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับอัตราแลกเปลี่ยนที่ผู้ส่งออกควรตระหนัก อาทิเช่นความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อรายได้และกำไรของผู้ส่งออก การที่ค่าเงินบาทแข็งตัวในระยะยาวอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันในที่สุดหากผู้ส่งออกไม่สามารถปรับตัวได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ส่งเสริมการส่งออกข้าวขาว 5-10% ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยมุ่งเน้นไปที่คุณภาพของตัวสินค้า ประสิทธิภาพในการทำการตลาด หรือยุทธศาสตร์ทางการตลาดที่เน้นการส่งเสริมการขายข้าวขาว 5-10% โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยตลาดเพื่อพยากรณ์ความต้องการข้าวขาว 5-10% ในตลาดอินโดนีเซีย เพื่อวางแผนการผลิตและจัดหาสินค้าได้อย่างเหมาะสมเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันข้าวไทยในตลาดอาเซียน

ข้อเสนอในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ศึกษาความเห็นของผู้ประกอบการหรือองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซีย เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซียได้ดียิ่งขึ้น
2. ศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวไทยไปยังประเทศอินโดนีเซีย อาทิเช่น อัตราเงินเฟ้อของประเทศคู่ค้า, นโยบายทางการค้าและการแข่งขันจากประเทศคู่แข่ง

ข้อเสนอแนะทางด้านการบริหารจัดการ

ควรมีการพัฒนาระบบซัพพลายเชนที่มีประสิทธิภาพ โดยการปรับปรุงกระบวนการผลิตและการขนส่งให้รวดเร็วและคุ้มค่าเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดต่างประเทศได้ทันเวลาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและจัดการกระบวนการส่งออก เช่น การใช้ระบบข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อติดตามและปรับปรุงกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพและลดต้นทุน

ข้อเสนอแนะทางด้านวิชาการ

1. เพื่อให้เข้าใจพลวัตของการส่งออกข้าวไทยไปประเทศอินโดนีเซียอย่างครอบคลุมยิ่งขึ้น ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นเพิ่มเติม อาทิเช่น อัตราเงินเฟ้อของประเทศคู่ค้า, นโยบายทางการค้าและการแข่งขันจากประเทศคู่แข่ง
2. งานวิจัยนี้ใช้วิธีการถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ ซึ่งเหมาะสมกับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงปริมาณในระยะยาวในอนาคตอาจมีการนำระเบียบวิธีวิจัยอื่นๆ มาเสริม อาทิเช่น แบบจำลองพลวัต (Dynamic Models) เพื่อศึกษาผลกระทบของปัจจัยต่างๆ ในระยะสั้นและระยะยาว รวมถึงการปรับตัวของตลาด

ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบาย

1. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการผลิตและการตลาดข้าวขาว 5-10% ที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาดอินโดนีเซีย รวมถึงการรักษาเสถียรภาพของปริมาณการผลิตเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดอย่างต่อเนื่อง
2. รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจพิจารณาให้ความรู้และเครื่องมือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน เช่น การทำสัญญาซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า (Forward Contract) หรือการใช้เครื่องมือทางการเงินอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมศุลกากร. (2567). *อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ*. สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.customs.go.th>
- กัลยา อรรถกุล, ธัญญา สุพรประดิษฐ์ชัยและสิทธิกรณ คาร์รอด. (2567). การประมาณมูลค่าการส่งออกของเสื้อผ้าสำเร็จรูปที่ทำจากไหมของประเทศไทยโดยตัวแบบถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*. 8(2), 247-259.
- ณัฐชุตตา เดชพ่วงและกนกพร ชัยประสิทธิ์. (2561). ความสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกประเทศที่มีผลต่อการส่งออกทุเรียนไปสาธารณรัฐประชาชนจีน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย*. 8(1), 333-340.
- ทัตพงศ์ อวีโรธนานนท์, สัตยา ต้นจันทร์พงศ์และณัฐวรราช จำลองราษฎร์. (2563). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกข้าวในตลาดประเทศจีน. *วารสารบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ราชชมงคลล้านนา*. 8(2), 1-10.
- รัฐพงศ์ ชัยเอิกและปริม ชูคาร. (2554). *วิธีการคัดเลือกตัวแปรในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ*. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2567 จาก <http://sc2.kku.ac.th/stat/statweb>
- วิจัยกรุงศรี. (2566). *แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี2566-2568 อุตสาหกรรมข้าว*. สืบค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.krungsri.com>
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร. (2554). *มูลค่าการส่งออกสินค้าของประเทศไทยไปยังตลาดโลกแยกตามหมวดหมู่ ปี 2552-2566*. สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2567 จาก <https://traderreport.moc.go.th/th>
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร. (2567). *มูลค่าการส่งออกแยกตามตลาดของไทย ปี 2564-2566*. สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2567 จาก <https://traderreport.moc.go.th/th>
- สำนักงานเศรษฐกิจการการค้าเกษตร. (2559). *การศึกษาผลกระทบของราคาส่งออกข้าวไทยและประเทศคู่แข่งที่มีต่อความต้องการนำเข้าข้าวจากไทย*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2568 จาก <https://คิดค้า.com/wp-content/uploads/2021/08/4.-การศึกษาผลกระทบของราคาส่งออกข้าวไทย.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงสิงคโปร์ สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ กรุงมะนิลา. (2564). *ภาพรวมตลาดข้าวในอาเซียน*. สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2567 จาก <https://www.ditp.go.th/content/attach/732592/732592.pdf>
- สุปราณี นาคแก้ว. (2550). *ธุรกิจระหว่างประเทศกับสิ่งแวดล้อม*. สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2568 จาก <http://old-book.ru.ac.th/e-book/i/IB325/IB325-2.pdf>
- อภิสิทธิ์ หนะยี่อุมาและธนวิทย์ บุญสิทธิ์. (2563). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อมูลค่าและปริมาณการส่งออกยางพาราของไทยในประเทศสิงคโปร์. *วารสารวิชาการนอร์ทเทิร์น*. 7(1), 65-78.

Fred Economic Data. (2567). *Real Gross Domestic Product for Indonesia*. สืบค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2567 จาก
<https://fred.stlouisfed.org/series>

อภิญา วนเศรษฐ. (2565). *นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนกับปัญหาดุลการค้าในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2568
จาก https://ird01.stou.ac.th/researchlib/uploads/2565_034/บทที่%201.pdf